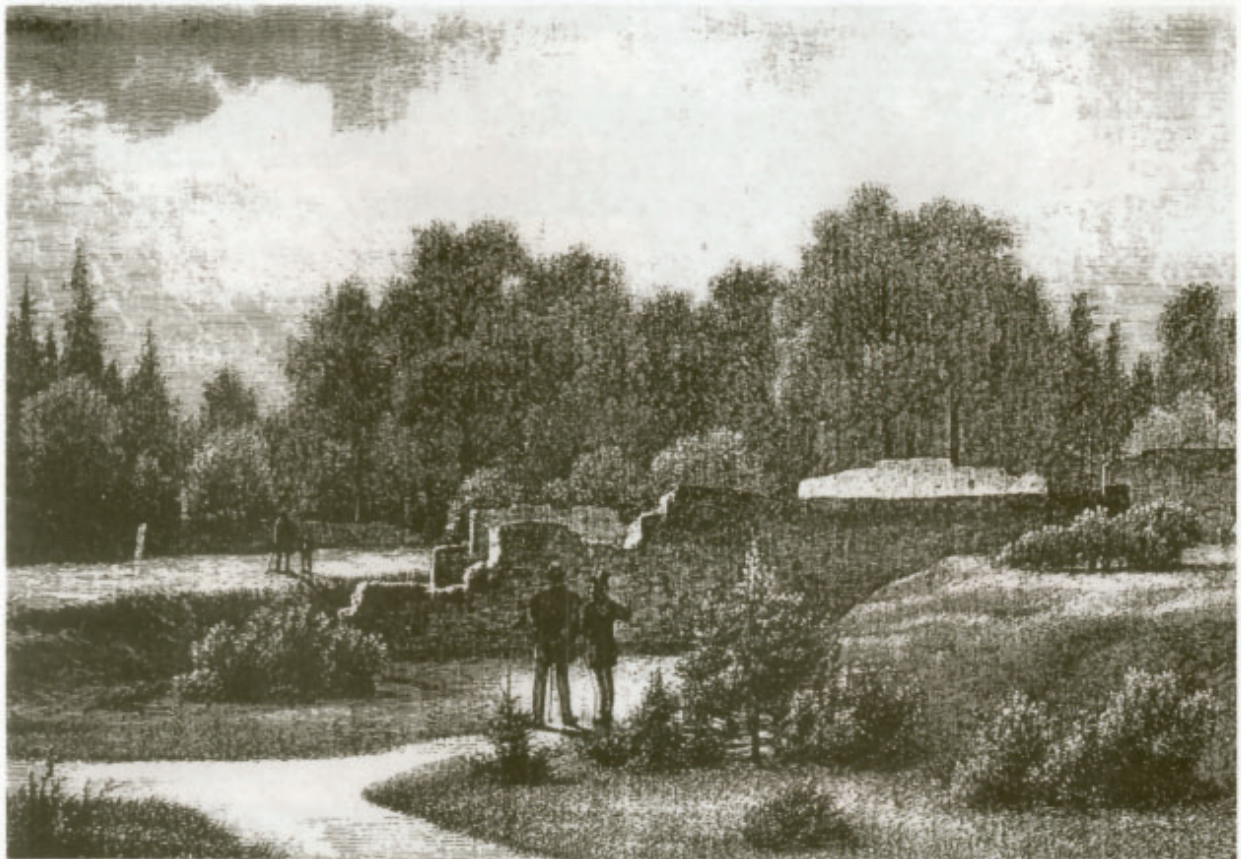

fahs

FAHS NUMMER 2 maj 1998

Fahs-bladet udkommer denne gang senere grundet konflikten.

Vi undskylder mange gange!

Selvom foreningens medlemmer ikke kommer til at køre i hestvogn, når vi skal på forårsudflugt til Farum Naturpark den 16. maj, så vil redaktionen alligevel opfordre medlemmerne til at melde sig til turen. Man kommer altid hjem fra udflugterne med Historisk Samfund lidt klogere end man tog ud.

Illustrationen på forsiden samt denne har vi sakset fra bogen : Det gamle Nordsjælland med samtlige træsnit fra Illustreret Tidende. Af Kenno Pedersen og Lars Bjørn Madsen. Dansk Bladforlag, 1982. Manden i hestevognen er faktisk "En hjemvendene nordsjællandsk kulsvier", mens forsidebilledet viser ruinerne af Asserbo Slot .

fahs

REDAKTION

Bibliotekar
Eva Stennicke
(ansvarshavende red.),
Museumsinspektør
Lars Bjørn Madsen

FAHS er et medlemsblad for Frederiksborg Amts Historiske Samfund og udkommer 4 gange årligt: 1. marts, 15. maj, 1. september og 1. december. Deadline er 1 måned før udgivelsesdatoen. Artikler til bladet sendes til FAHS, Helsingør Kommunes Biblioteker, att. Eva Stennicke, Lundegade 13, 3000 Helsingør. Tlf: 4928 3622, fax: 4928 3627. E-mail: eva.stennicke@helsingborg.mail.telia.com Medlemskab og kontingent: Helsingør Teaterforening, Havnepladsen 1, 3000 Helsingør. Telefon: 4920 0811.

Tryk: A-print,
Espergærde
Lay-out, sats og
tilrettelæggelse:
Lars Bjørn Madsen

Ønskestenen i Tisvilde Hegn - fup eller fakta ?

af Finn Zinklar

Var den store sten i Tisvilde Hegn tæt ved slotsruinen virkelig en ønskesten, eller var vi kun en lille indviet kreds, der troede det?

Jeg kom til at tænke på det, da jeg for et stykke tid siden bladede i et gammelt fotoalbum og så et fotografi, jeg selv havde taget for 55 år siden. Det viser to af mine veninder fra tiden under 2. Verdenskrig, der står på den store sten og lader sig fotografere. Første gang, min bror og jeg hørte om stenen, var i august 1943 - altså midt under besættelsen - hvor vi som sædvanlig holdt sommerferie i Liseleje.

En dag fortalte en af vore veninder - Else hed hun - at hun dagen før havde besøgt nogle bekendte i Asserbo, og at de sammen var cyklet ud til en stor ønskesten ikke langt fra slotsruinen, men man skulle vide, hvor den var, for at kunne finde den.

Vi blev straks nysgerrige, og da hun foreslog, at vi og et par andre sammen kørte derud, var vi straks med på idéen. Vi var i alt fem, nemlig Else, min bror og jeg og yderligere to af vore veninder, der var søskende.

Else (til venstre) og Tove stående på Ønskestenen i august 1943. Forf. foto.

Ad de dengang helt bilfri veje cyklede vi i strålende sol ud til Sandkroen ad Nyvej og drejede til venstre ad vejen

*Udsigt mod søen. Til venstre i billedet står to
cykler parkeret og foran dem ligger ønskes-
tenen. Forf. fot. august 1943.*

mod Helsinge, men allerede ved Bisp Absalonsvej svingede vi igen til venstre hen til Asserbo slotsruin. Lige til højre for ruinen fører en vej ind i skoven og deler sig straks i to. Den ene fører bagom ruinen og hedder Tisvildevejen, mens den anden vej drejer til højre i retning mod Tibirke Bakker. Den hedder Ridebrovej, og det var ad den, vi skulle, forklarede Else, der jo var vejviser.

Vi havde kun kørt et par hundrede meter, da hun sprang af cyklen og erklærede, at hér var det. Og ganske rigtigt førte en næsten skjult sti ind gennem det tætte krat på venstre side af vejen. Ad den sti trak vi vore cykler i gåsegang og stod pludselig på en vidunderlig skøn åben plads. Til højre lå en lille sivomkranset sø med spejlblank overflade, og bag den rejste sig en høj stejl skrænt af gulligt grus. Det lignede faktisk en gammel grusgrav. Ovre til venstre, neden for skrænten, lå en stor lysegrå sten. Det var ønskestenen! Man skulle enten kravle op og stå oven på den eller lægge sig på ryggen oven på den, når man ønskede, fik vi at vide af Else. Og det gjorde vi så efter tur. Jeg kan tydeligt huske, at jeg ønskede, at Danmark snart igen måtte blive et frit land, og at jeg næste sommer ville bestå min præliminæreksamen med en pæn gennemsnitskarakter. Begge disse ønsker gik i hvert fald i opfyldelse. Hvad min bror og de tre piger ønskede, ved jeg ikke. Man måtte nemlig

ikke fortælle det til andre.

Bagefter kravlede vi et stykke op ad skrænten og opdagede, at der flere steder voksede bitte små skovjordbær, der smagte endnu bedre og var langt sødere end rigtige store jordbær.

Det blev ikke min brors og mit sidste besøg på det idylliske sted. Vi tog ofte derud i de følgende år - nogle gange sammen med Else - og nød den vidunderlige stilhed. Der var så stille, at man tydeligt kunne høre insekternes summen. Der var altid mange guldsmede, der kredsede lavt over søen eller pludselig stod helt stille i luften. Det skete aldrig, at vi blev forstyrret af andre, når vi var der, skønt vi af og til kunne høre nogle gåsnakkende forbi eller cykle ude på vejen. Ingen lagde tilsyneladende mærke til den smalle sti, der førte ind til søen og ønskestenen. Cyklede vi derud på en efterårsweekend, voksede der store dunhammer tæt ved søbredden, og en vinterdag, hvor vi tog derud, var alt dækket af sne og søen islagt, så vi kunne gå på den.

Så gik der adskillige år, hvor vi ikke fik lejlighed til at besøge stedet, og da vi endelig for et par år siden besluttede os til at cykle derud, blev vi frygteligt skuffede. Den næsten usynlige indgang var nu gjort så bred, at man kunne kigge lige derind ude fra vejen, søen var ikke nær så stor som i gamle dage, men nærmest groet til og værst

af alt - ønskestenen var borte!
Omtrent dér, hvor den havde ligget, var der nu en stenbelagt plads med en støbejernsindretning med en rist til grillstegning. Jeg mener også at kunne huske, at der var opstillet et bord med bænke. Men det er som sagt et par år siden, vi sidst var der, og vi kommer der næppe mere, efter at stedet er blevet „opdaget“. Borte var nemlig

enhver fornemmelse af at være en af de få privilegerede, der kendte et idyllisk sted, hvor man kunne være næsten sikker på ikke at blive forstyrret. Nu lå det synligt for enhver, og ønskestenen, der rummede så mange gode minder for os, var borte. Spørgsmålet er så bare, om vi var de eneste, der tillagde den en overnaturlig kraft.

DRIFTSREGNSKAB

Indtægter	1997	1996
Kontingenter (439 medlemmer i 1997)	21.950 kr.	21.500 kr.
Salg af årbøger	39.525 kr.	61.734 kr.
Forsendelse	25 kr.	136 kr.
Renteindtægter	812 kr.	1.425 kr.
Kommunale tilskud	640 kr.	370 kr.
Tilskud, fonde .	24.000 kr.	20.000 kr.
Tilskud Tipsmidlerne		4.091 kr.
Tilskud Frederiksborg amt		6.000 kr.
Indtægter i alt	86.952 kr.	115.256 kr.
Udgifter		
Årbog	70.265 kr.	54.660 kr.
Forsendelsesomkostninger	9.564 kr.	8.108 kr.
Møder og udflugter	1.569 kr.	4.620 kr.
Medlemsblad	11.312 kr.	6.786 kr.
EDB omkostninger	13.663 kr.	3.700 kr.
Kontorartikler	486 kr.	6.183 kr.
Porto	7.847 kr.	9.209 kr.
Gebyrer	560 kr.	639 kr.
Administrativ assistance	2.250 kr.	
Bestyrelsesomkostninger	681 kr.	1.024 kr.
Generalforsamling	1.435 kr.	80 kr.
Repræsentation	2.032 kr.	1.126 kr.
Eksterne kontingenter		2.184 kr.
afskrevet kontingent 96	3.192 kr.	3.984 kr.
Udgifter i alt	124.856 kr.	102.303 kr.
Driftsresultat	37.904 kr.	12.953 kr.

Pænt besøgt generalforsamling i Farum

Lørdag den 14. marts afholdt Frederiksborg Amts Historiske Samfund generalforsamling i Kulturhuset i Farum. Generalforsamlingen blev afholdt i samarbejde med Farum lokalhistoriske arkiv og museum, og formanden for Farum lokalhistoriske forening, Gudrun Lund Meyer, der er næstformand for Historisk Samfund, havde stået for det veltilrettelagte arrangement. Lidt over 40 medlemmer havde fundet vejen til Farum på denne solrige, blæsende lørdag.

10 aktive arkiv- og museumsår

Museums- og arkivchef Henrik Zip Sahne indledte eftermiddagen med en spændende og oplagt gennemgang af historien bag skabelsen af Farum lokalhistoriske arkiv, som i løbet af de seneste år også har etableret sig med ikke mindre en to museumsafdelinger. Det er kun lidt over 10 år siden de første planer om etablering af et egentligt lokalhistorisk arkiv i Farum slog rod. En aktiv lokalhistorisk forening stod bag planerne, som vakte politisk gehør, og dermed også et grundlag for økonomi til at ansætte en arkivleder på halv tid.

Henrik Zip Zahne fortalte levende om de første års arbejde med registrering

af de eksisterende arkivalier, og kommunens senere beslutning om at lade de kommunale arkiver indgå i det lokalhistoriske arkivs samlinger, hvorved grundlaget for en fuldtidsanættelse var skabt. Sideløbende med arkivets drift søgte lokalhistorisk forening og arkivlederen om fondsmidler til gennemførelse af flere analyser og forskningsprojekter, hvilket i de kommende år førte til en betydelig udvidelse af arkivets personale og virkefelt.

I de seneste år har realiseringen af planerne om at etablere et indvandrer-museum i Farum haft høj prioritet, og planerne har taget en første form med indretningen af en mindre permanent udstilling i kulturhuset. Efter Henrik Zip Sahnés oplæg fik Historisk Samfunds medlemmer lejlighed til at kigge lidt på udstillingen, som dels var præget af et historisk afsnit, dels af en mindre udstilling, der satte fokus på nogle af de indvandrere, som Farum i høj grad er præget af.

God debat på generalforsamlingen

Efter en kop kaffe og kage i Kulturhusets Café satte Historisk Samfunds medlemmer sig tilrette i Kulturhusets bøde biografstole, da

næste forestilling - generalforsamlingen - var henlagt til Kulturhusets lille biograf.

Formanden for Frederiksborg Amts Historiske Samfund aflagde bestyrelsens beretning for 1997, der er trykt i den netop udsendte årbog 1997. Debatten om beretningen koncentrerede sig hovedsagelig om Samfundets udflugter og ture, og om FAHS-bladet.

Der var stor ros til bestyrelsens nye initiativer med aftenarrangementer i løbet af vinterhalvåret. Det var et initiativ, der havde bragt medlemmerne sammen på en for Historisk Samfund ny måde, og det var medlemmernes håb, at denne aktivitet blev forsat fremover. Flere gode idéer til nye aften-udflugtsmål blev flittigt noteret af bestyrelsens skriftudvalgsmedlemmer.

I tidligere FAHS-blade har bladets redaktion redegjort for det store og tidskrævende arbejde det er at redigere et medlemsblad, hvor redaktionen også selv skal skrive indholdet. Som det er bladets læsere bekendt, besluttede redaktionen derfor sidste sommer at omlægge den redaktionelle linie. På generalforsamlingen bakkede medlemmerne op omkring bestyrelsens beslutning. Det beklagedes fra bestyrelsens side, at medlemmerne ikke er mere aktive omkring indsendelse af stof til bladet, og fra salen fremkom flere gode idéer til artikler og forfattere, som redaktio-

nen blev opfordret til at tage kontakt med.

Bestyrelsens beretning og regnskabet for 1997, der er trykt andetsteds i FAHS Bladet, blev herefter vedtaget, og generalforsamlingen afsluttedes efter genvalg af såvel bestyrelsesmedlemmer som revisorer.

Formanden afrundede generalforsamlingen med en tak til dirigenten, Erik Buch Vestergaard, der med vanlig humor havde ledet generalforsamlingen på forbilledlig vis.

Bestyrelsen konstituerede sig efter generalforsamlingen.

Efter generalforsamlingen afholdt bestyrelsen et kort møde, hvor man konstituerede sig og fordelte posterne i Historisk Samfunds stående bestyrelsesudvalg (i parentes):

Formand: Henrik A. Bengtsen
(skriftudvalg)

Næstformand: Gudrun Lund Meyer
(turudvalg)

Kasserer: Bent Laurents

Øvrige bestyrelsesmedlemmer:

Lars Bjørn Madsen (FAHS-blad, skriftudvalg)

Flemming Beyer (skriftudvalg)

Eva Stennicke (FAHS-blad (ansvh. redaktør), skriftudvalg)

Anders Alsløv (skriftudvalg)

Aase Zinck (turudvalg)

Dorrit af Rosenborg (turudvalg)

Kenno Pedersen

Bestyrelsesmedlemmernes adresser og telefonnumre er trykt i årbog 1997.

STATUS *fortsættelse fra side 6*

Aktiver

Kontantbeholdning	- kr.	
Unibank 190-00-01881	32.935 kr.	10.377 kr.
Unibank 190-56-14085	29.540 kr.	98.800 kr.
BG-bank 5848	46.815 kr.	5.848 kr.
Tilgode kontingent vedr. årbog	2.900 kr.	49.140 kr.
Tilgode vedr. levering årbog	17.750 kr.	
	<hr/>	
Aktiver i alt	129.940 kr.	164.165 kr.

Passiver

Skyldige omkostninger	8.024 kr.	4.345 kr.
Egenkapital		
Saldo pr 1/1 97	159.820 kr.	
Driftsresultat	- 37.904 kr.	
Saldo pr 31/12 97	121.916 kr.	159.820 kr.
	<hr/>	
Passiver og egenkapital i alt	129.940 kr.	164.165 kr.

Helsingør den 16. Februar 1998

Bent Laurents
kasserer

Foranstående driftsregnskab og status har vi gennemgået og fundet i overensstemmelse med foreningens bogføring. Beholdningernes tilstedeværelse har vi konstateret.

Helsingør den 16. Februar 1998

Åse Gedde

S. Riis-Vestergard

Forårsturen lørdag d. 16. maj 1998 til Naturparken mellem Farum og Slangerup.

Vi minder om forårsturen lørdag d. 16/5. Allerede i forrige nummer af FAHS skrev vi om udflugten til Naturparken. **Turen starter kl. 13 og vi mødes ved Kalkgaarden, Farumvej 137.**

Troels Brandt, formand for foreningen Naturparkens Venner, fortæller om Naturparken, hvorefter vi bliver vist rundt i området omkring Kalkgaarden. Efter de udendørs oplevel-

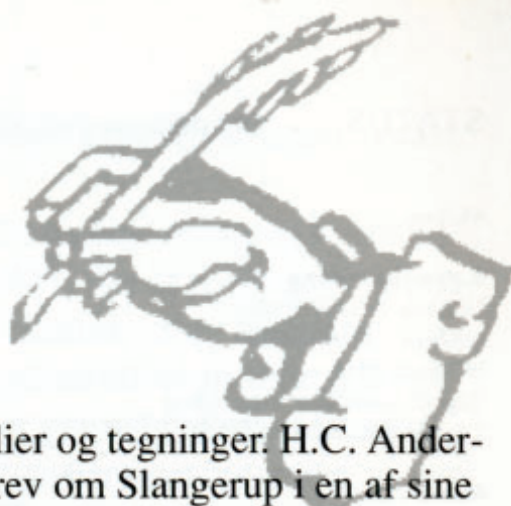
ser skal kaffen drikkes på Kalkgaarden, hvor kaffe/te og kage koster 25 kr. (øl og vand kan desuden købes). I forbindelse med kaffen på Kalkgaarden vil Troels Brandt berette om stedets historie samt komme ind på teorierne omkring Hvideslægtens borgkæde, jvf. hans artikel i FAHS 1998, nr. 1.

Turudvalget oplyser, at man kan komme til Kalkgaarden med bus nr. 332 fra Farum Station kl. 12.15 med ankomst kl. 12.24. Hjemtransporten kan ske med bus 332 fra Kalkgaarden kl. 17.12 med ankomst til Farum Station kl. 17.24.

Tilmelding til turen skal ske senest onsdag den 13. maj til Aase Zinck (47 31 13 85) eller til Gudrun Lund Meyer (42 95 32 05).

Nye bøger

Ved Eva Stenniche og Lars Bjørn Madsen

Christian Larsen:

Landsbyen Slangerup 1809-1970. Bind 1: Livet i landsbyen. Pris kr. 150,-. Bogen kan bestilles ved henvendelse til Historisk Forening for Slangerup Kommune, tlf: 4733 3969 620 (selvvalg).

Anmeldelse ved Henrik Bengtsen: Arkivlederen på Slangerup Lokalhistoriske Arkiv, Christian Larsen, har gennem nogle år arbejdet på en bog om Landsbyen Slangerup. Ideen med bogen er, at den både skulle kunne bruges i skolernes historieundervisning og som et „opslagsværk“ for alle os andre, der har lagt folkeskolens historieundervisning bag os. Bogen tager sit afsæt i en beskrivelse af livet i landsbyen, og Christian Larsen har afgrænset stoffet til årene mellem 1809, som var det år, Slangerup mistede sine købstadsrettigheder, til kommunesammenlægningen i 1970. Bogen er således en slags fortsættelse af Arne Sundbos bog fra 1931-37 om Frederikssunds og Slangerups Historie.

Den rigt illustrerede bog i A4-format gennemgår i 24 tematiske kapitler landsbyens udvikling og livet i landsbyen, og Christian Larsen har gravet dybt i lokalarkivets mange kasser. Bogen er spækket med spændende, interessante og sjove historier, flot illustreret med billeder,

arkivalier og tegninger. H.C. Andersen skrev om Slangerup i en af sine rejsebrev fra 1826, at han forventede at finde en lille pæn by, men fandt en Ravnekrog - en ussel Landsby. „Pa en hæsleg kiste af en vogn, der med sin støden bragte hjertet til at danse solo, rullede vi bort fra det drøvelige Slangerup og nåede Frederiksborg, hvor Morpheus ventede med sit bløde favntag“, skrev den håbefulde unge digter. Ak ja. Christian Larsen viser i sin bog, at det stod knap så sløjt til, som H.C. Andersen beskriver det. Driftige folk fik den lille by til at vokse. Handelen kom til efter udskiftningen, foreningslivet blomstrede fra slutningen af forrige århundrede, og der blev bygget skoler, en brugs og meget andet. Skolerne og skolehistorierne fylder en del i den letlæste bog, som vi kan forvente en fortsættelse af inden alt for længe.

Helsingør Kommunes Museer, årbog 1997.

Redigeret af Kjeld Damgaard og omhandler udelukkende lokaliteter og foretelser i den gamle Tikøb Kommune. Der findes artikler bl.a. om Bøtterup og Havreholm, Borsholm og Munkhøjgaard.

Overskriften *Nye Bøger* signalerer jo i princippet at de nævnte bøger skal være nye, men denne gang har jeg valgt at gøre opmærksom på nogle ældre bøger og artikler om trafikforbindelserne mellem Helsingør og Helsingborg.

Litteraturlisten er oprindelig udarbejdet på Centralbiblioteket i Helsingør i forbindelse med et samarbejde mellem 4 store biblioteker omkring Øresund, nemlig bibliotekerne i Helsingør, Helsingborg, Malmø og København.

Eva Stennicke

Mogens Nørgaard Olesen:
Helsingør-Helsingborg overfarten gennem tiderne. Kbh. 1992. 278 sider : illustreret.

Tidsmæssigt/emnemæssigt er hovedvægten i bogen lagt på tiden fra dampskibenes fremkomst i 1800-tallet og frem. Fremstillingen er opdelt i 2 dele, idet *Færgeoverfartens historie* optager de første 200 sider, mens de sidste 70 sider er reserveret en gennemgang af *Overfartens færger*.

Bogen blev anmeldt af Jens Rasmussen i Det Fri Aktuelt d. 18/3 1992. Anmelderen skriver bl.a.: Bogen glimrer ved en utrolig nøje gennemgang af overfartens historie. Det er ikke kun facts for færgefreaks men med bogens omfattende brug af avisudsagn gennem tiderne får man et godt indblik i de mange politiske overvejelser, der har præget overfarten..

Den sejlede bro : HH-overfarten 1892-1992. Redigeret af Kenno Pedersen. Helsingør 1992. 157 sider : illustreret.

I bogen behandler forfatterne alle væsentlige aspekter af overfartens historie tilbage til 15-1600 tallet. Man kan læse om færgemænd og færgelav, Helsingør Havn og Helsingør Jernbanestation. Dampskibsfarten på Øresund gennemgås ligesom overfartens historie både før, under og efter 2. verdenskrig behandles. Der bliver også plads til omtale af personalets forhold ombord samt et afsnit om nye færger og terminalbygninger. Forholdene på den svenske side behandles i et særskilt kapitel på svensk..

Kenno Pedersen: Det gamle Helsingør. Hellerup 1982. 174 sider : illustreret.

Forfatteren beskæftiger sig med mange forskellige sider af Helsingørs historie. Særlig relevant i denne sammenhæng er siderne 140-144 : HH-overfarten. Vægten i den kortfattede fremstilling er lagt på 1800-tallet, men der redegøres desuden for færgelauget og færgeomændene i 1600- og 1700-årene. Afsnittet afsluttes med en kort beskrivelse af færgefarten frem til 1970'erne.

Ib V. Andersen: H-H overfarten 100 år; i: Signalposten. 1992. Nr. 1, side 25-32. Nr. 2, side 67-79 : illustreret.

I denne tidsskriftsartikel fordelt over to numre af Signalposten (et upolitisk tidsskrift om jernbaner - i virkelighed og i model) får man en grundig gennemgang af overfartens historie fra den første jernbandedampfærge blev sat ind i 1892.

Knud Klem: Helsingørs Færgelav især i Begyndelsen af det 19.. Aarh.

i: Frederiksborg Amts historiske Samfunds Aarbog. 1935, s. 2-114 : illustreret.

På de godt 100 sider i en af Historisk Foreningens egne årbøger kan man læse om færgelavet, herunder dets privilegier, færgemændenes virksomhed samt færgefolket.

Øresundsbroen

i: Ingeniøren. 1953. Nr. 14, s. 285-308 : illustreret og med tavler.

Artiklen er et udførligt referat af et møde den 10. februar 1953 mellem danske og svenske ingeniører. På mødet drøftede man de tekniske og

økonomiske muligheder for etablering af en bro- og tunnelforbindelse over Øresund. Forskellige projekter til en forbindelse København-Malmø eller Helsingør-Helsingborg blev præsenteret bl.a. ved hjælp af lysbilleder. I artiklen gengives samtlige de tegninger, som blev vist som dias på mødet.

Sv. Thorning Christensen: Øresundsbro, Helsingborg-Helsingør

i: Ingeniøren. 1956. Nr. 26, s. 545-547 : illustreret.

I artiklen gennemgås et forslag fra april 1956 til en broforbindelse over Øresund nord for Helsingør. Forfatteren gør opmærksom på, at der nu findes to forskellige forslag til en fast forbindelse mellem Helsingør og Helsingborg. Det ene er et forslag fra 1936, som i revideret form blev præsenteret på mødet i 1953, jvf. ovenstående anmeldelse, og så det nye forslag, som nærmere omtales i artiklen her.

Efterårsturen.

Allerede nu vil vi bede vore medlemmer sætte et kryds i kalenderen for efterårsturen. Den går i år til Frederiksværk lørdag den 19. september.